

Patērētāju tiesību
aizsardzības centram
pasts@ptac.gov.lv

*IZ_LAFPA_33/2021

Par vadlīnijām Patērētāju tiesību aizsardzības centra uzraugāmajiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjektiem

[1] Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācija (turpmāk – **LAFPA**) 2021.gada 4.oktobrī saņēma Patērētāju tiesību aizsardzības centra lūgumu sniegt komentārus par “Vadlīnijas Patērētāju tiesību aizsardzības centra uzraugāmajiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjektiem” projektu (turpmāk – **Vadlīnijas**). Zemāk esam apkopojuši LAFPA pārstāvēto biedru iebildumus un priekšlikumus attiecībā uz Vadlīniju projektā minēto.

I. Par Vadlīniju 1.3.1. nodaļu

[2] Aicinām Vadlīniju 1.3.1. nodaļas ceturtās rindkopas minēto jēdzienu “prasījumi” detalizētāk izskaidrot, kā arī detalizētāk aprakstīt piemērus, kā patērētāju kreditēšanas un parādu ārpustiesas atgūšanas nozares var tikt izmantotas terorisma finansēšanai.

II. Par Vadlīniju 1.3.3.nodaļu

[3] Aicinām precizēt Vadlīniju 1.3.3.nodaļas trešo rindkopu, ņemot vērā, ka saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 4.panta piekto daļu, masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas (turpmāk — **proliferācija**) finansēšana ir jebkādā veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks pilnīgi vai daļēji izmantoti, lai finansētu proliferāciju (turpmāk — **proliferācijas finansēšana**). Līdz ar to finansēšana sevī ietver līdzekļu vākšanu un nodošanu, bet šeit aprakstītās darbības piemēram varētu būt daļa no kāda nozieguma vai līdzekļu legalizēšanas shēmas.

[4] Aicinām sašaurināt Vadlīniju 1.3.3.nodaļas ceturtās rindkopas pirmajā teikumā ietverto jēdzienu “sadarbības partneri” uz “būtiskākie sadarbības partneri”. Šāds jēdziens ir pārāk

visaptverošs, kā arī no šāda jēdziena Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjektiem izriet pienākums vērtēt absolūti visus sadarbības partnerus.

[5] Aicinām izvērtēt Vadlīniju 1.3.3.nodaļas ceturtajā rindkopā noteikto pienākumu zināt par klientu sadarbības partneriem un to nodarbošanās veidiem, sadarbības valstīm. Ņemot vērā, ka patērētāju kredītu saņēmējiem sadarbības partneri būs citi pakalpojumu sniedzēji, kā piemēram, telekomunikācijas un elektrības jomā. LAFPA uzskata, ka aizdevuma izmantošanas mērķa noskaidrošana ir pietiekama rīcība. Līdz ar to ierosinām koriģēt 1.3.3.nodaļas ceturtās rindkopu, paredzot, ka sadarbības partneru pārbaudes ir veicamas tikai gadījumos, ja klients ir juridiska persona.

III. Par Vadlīniju 2.1.1. nodaļu

[6] Aicinām sašaurināt Vadlīniju 2.1.1.nodaļas otrajā rindkopā ietverto jēdzienu "sadarbības partneri" uz "būtiskākie sadarbības partneri". Šāds jēdziens ir pārāk visaptverošs, kā arī no šāda jēdziena Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjektiem izriet pienākums vērtēt absolūti visus sadarbības partnerus.

IV. Par Vadlīniju 2.1.2.nodaļu

[7] Aicinām koriģēt 2.1.2.nodaļas trešās rindkopas prasību attiecībā uz klientu – fizisku personu, kurā ir noteikta prasība vai minētā persona darbojas savās vai citas personas interesēs. Tas neatbilst rindkopas pārējam tekstam. Likumā šāds pienākums nav noteikts. Fiziskai personai nevar būt PLG. Patērētāju kredīti ir paredzēti tikai savai lietošanai. Uz pilnvaras pamata patērētāja kredītu saņemt nav iespējams.

V. Par Vadlīniju 3. nodaļu

[8] Aicinām Vadlīniju 3. nodaļas pirmā teikuma 6.punktu, kas nosaka, ka *anonīmu iekšējo ziņošanu par likuma pārkāpumiem, ja tāda iespējama*, izteikt šādā redakcijā:

"Konfidencialu iekšējo ziņošanu par likuma pārkāpumiem atbilstoši speciālo normatīvo aktu prasībām, ar kuriem tiek ieviesta Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva (ES) 2019/1937."

Ņemot vērā, ka iepriekš minētā direktīvas likumprojekts neparedz obligātu anonīmo ziņošanas kanālu.

[9] Aicinām Vadlīniju 3 nodaļas pirmā teikuma 7.punktu papildināt, nosakot cik ilgā laikā Patērētāju tiesību aizsardzības centram ir jāpieņem šis lēmums, kā arī kādā veidā Patērētāju tiesību aizsardzības centrs vērtēs, kuriem ir nepieciešams iekšējais audits.

VI. Par Vadlīniju 4.2. nodaļu

[10] Vadlīniju 4.2.nodaļā, kurā ir noteikti risku paaugstinošie un samazinošie faktori ir uzskaitīti tikai risku paaugstinošie faktori. Aicinām papildināt Vadlīniju sadaļu, uzskaitot ar risku pazeminošiem faktoriem, kuri ir jāņem vērā, veicot klientu izpēti. LAFPA piedāvā papildināt Vadlīniju 4.2.nodaļu šādā redakcijā:

Veicot klienta izpēti, var ņemt vērā šādus NILLTPF risku pazeminošus faktoros:

- klients ir fiziska persona, Latvijas pilsonis vai rezidents, kuram ir Latvijas personas kods un bankas konts Eiropas Ekonomikas zonā licencētā kredītiestādē;

- aizdevums tiek saņemts uz Eiropas Ekonomikas zonā licencētā kredītiestādē atvērtu maksājumu kontu;
- aizdevuma atmaksa nav anonīma;
- maksimālais aizdevuma limits ir ierobežots un nepārsniedz 15 000 eur.

[11] Papildus tam Vadlīniju 4.2.nodaļas otrā teikuma 8.punktā ir norādīts, ka *klients saņem maksājumu no nezināmas trešās personas*. Aicinām izteikt iepriekš minēto punktu šādā redakcijā:

“klients saņem maksājumus no nezināmas trešās personas, ja tāda informācija ir pieejama”.

Vēršam uzmanību, ka šāda informācija ir pieejama un to kontrolē citi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjekti, piemēram, kredītiestādes, maksājumu pakalpojumu iestādes.

VII. Par Vadlīniju 4.5.nodaļu

[12] Aicinām Vadlīniju 4.5.nodaļas klienta identifikācijas tabulas no neklātienas daļas apraksta dzēst *“Neklātienas identifikācija nav iespējama, ja :*

- *klients vai tā PLG ir politiski nozīmīga persona, PNP ģimenes loceklis vai ar PNP cieši saistīta persona un izmanto pakalpojumu, kura mēneša kredīta apgrozījums pārsniedz 3000 euro;*
- *klients ir čaulas veidojums ;*
- *klients izmanto privātbaņķiera pakalpojumus.”*

Ņemot vērā, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums spēkā esošajā redakcijā šādus kritērijus vairs neparedz.

[13] Aicinām izteikt Vadlīniju 4.5.nodaļas klienta identifikācijas otrās tabulas trešās rindkopas pirmajā teikumā noteikto *“iegūst tās dibināšanas un reģistrācijas dokumentus”* izsakot to šādā redakcijā:

“Sniedz informāciju par reģistrāciju vai dibināšanu”

Ņemot vērā, ka praksē personām ir reti pieejamas tāda veida dokumenti, piemēram, Uzņēmuma reģistra izsniegtā uzņēmuma reģistrācijas apliecība. Tāda netiek izsniegta bez pieprasījuma.

[14] Aicinām izteikt Vadlīniju 4.5.nodaļas klienta identifikācijas otrās tabulas ceturtās rindkopas pēdējo teikumu šādā redakcijā:

Arī veicot klienta – juridiskās personas pārstāvēttiesīgās personas identitātes pārbaudi Likuma subjekts klātienas izgatavošanas procesā izgatavo uzrādītā identifikācijas dokumenta kopiju un veic tā derīguma pārbaudi Nederīgo dokumentu reģistrā.

[15] Papildus tam aicinām precizēt Vadlīniju 4.5.nodaļas otrās tabulas pēdējo rindkopu, ņemot vērā, ka no teksta nav izprotams, vai klienta identifikācija ar viena cena pārskaitījumu uz kredīta devēja kontu attiecas arī uz Ministru kabineta 2018. gada 3. jūlija noteikumu Nr. 392 "Kārtība, kādā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma subjekts veic klienta neklātienas identifikāciju" 13.2.apakšpunktā minēto citu metodi, izmantojot tādu risinājumu kā Instantor.

VIII. Par Valdīniju 4.7.nodaļu

[16] Aicinām precizēt Vadlīniju 4.7.nodaļā 3.punktā noteikto valsti vai teritoriju, kurā pastāv augsts korupcijas risks. Būtu vēlams, lai Patērētāju tiesību aizsardzības centrs izskaidrotu to ar detalizētāku aprakstu, kā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma subjektam vērtēt augstu korupcijas risku, piemēram, vai saskaņā ar korupcijas uztveres indeksu Ungārijā ir augsts korupcijas risks?

IX. Par Vadlīniju 4.10.nodaļu

[17] Vēršam uzmanību, ka Vadlīniju 4.10.nodaļas trešās rindkopas otrajā punktā ir noteikts, ka par to, vai persona ir politiski nozīmīga persona, var iegūt papildus informāciju, abonējot maksas pakalpojumu datu bāzes. LAFPA ieskatā ir nepamatoti uzskatīt maksas datu bāzes par papildus informācijas avotiem, bet kā primāro pārbaudes instrumentu ir jāizmanto klientu ķeksis anketā. Aicinām neiedalīt informācijas iegūšanas līdzekļus šādā jautājumā iedalot tos primāros vai sekundāros informācijas avotos.

X. Par Vadlīniju 5.4.nodaļu

[18] Aicinām dzēst Vadlīniju 5.4.nodaļas pirmā teikuma 7.punktu, ņemot vērā, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā nav minēts šāda veida pienākums visos gadījumos. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 11.¹ sestā daļa nosaka, ka uzsākot darījuma attiecības, likuma subjekts, balstoties uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu, iegūst un dokumentē informāciju par darījuma attiecību mērķi un paredzamo būtību, tai skaitā kādus pakalpojumus klients plāno izmantot, kāds ir plānotais darījumu skaits un apjoms, kāda ir klienta saimnieciskā vai personiskā darbība, kuras ietvaros tas izmantos attiecīgos pakalpojumus, un, ja nepieciešams, kāda ir klienta līdzekļu izcelsme un materiālo stāvokli raksturojošas labklājības izcelsme.

XI. Par Vadlīniju 7.2.nodaļu

[19] Aicinām izteikt Vadlīniju 7.2.nodaļas septītās rindkopas pirmā teikuma 3.punktu šādā redakcijā:

- ja par klientu saņemts FID, tiesībaizsargājošo iestāžu vai tiesas pieprasījums;

XII. Par Vadlīniju 7.4.nodaļu

[20] Aicinām pieturēties pie Vadlīniju vienotās terminoloģijas un Vadlīniju 7.4.nodaļas piektajā rindkopā terminu "Sabiedrība" nomainīt uz "Likuma subjekts". Papildus tam Vadlīniju 7.4.nodaļas desmito rindkopu izteikt šādā redakcijā:

Likuma subjektiem nav pienākums uzsākt darījuma attiecības ar klientu! Tā ir komersanta izvēle! Ja nav iespējams izpildīt NILLTPFNL prasības, darījuma attiecību uzsākšanu jāatsaka vai arī saprātīgā termiņā jāizbeidz jau uzsāktās darījuma attiecības! Uzsāktos darījuma attiecību izbeigšana nozīmē, ka netiek izsniegti jauni aizdevumi un gadījumā, ja klientam ir spēkā esošs aizdevuma atmaksas grafiks un/vai klients nespēj veikt pilnas summas pirmstermiņa atmaksu, tad pirmstermiņa atmaksu netiek pieprasīta vai tiek sastādīts jauns atmaksas grafiks.

XIII. Par Vadlīniju 8.nodaļu

[21] Vēršam uzmanību, ka Vadlīniju 8.nodaļā pirmajā attēlotajā tabulā, kurā ir minēta sliekšņa deklarācijas attiecībā uz skaidru naudu pēc kritērijiem attiecas uz maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Ministru kabineta 2021. gada 17. augusta noteikumu Nr. 550 "Noteikumi par aizdomīgu darījumu ziņojumu un sliekšņa deklarācijas iesniegšanas kārtību un saturu" 14.pants un tā apakšpunkti nosaka, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un

proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjekti iesniedz Finanšu izlūkošanas dienestam sliekšņa deklarāciju šādos gadījumos: attiecībā uz likuma subjektiem, kas sniedz maksājumu pakalpojumus Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma izpratnē, kuri saistīti ar skaidras naudas darījumiem vai pārrobežu maksājumiem:

- 1) klients veic skaidras naudas darījumu, kura apmērs ir ekvivalents 7000 euro vai vairāk, izņemot gadījumu, ja inkasācijas pakalpojuma ietvaros skaidra nauda tiek ieskaitīta vai izņemta no pakalpojuma sniedzēja klienta konta kredītiestādē vai finanšu iestādē;
- 2) klients nosūta vai saņem pārrobežu maksājumu, kura apmērs ir ekvivalents 500 000 euro vai vairāk

[22] Papildus tam aicinām Vadlīniju 8.nodaļā pirmajā attēlotajā tabulā termins “aizdomīgi darījumi” koriģēt, ņemot vērā, ka uzskaitītie gadījumi paši par sevi neapliecina, ka tie ir aizdomīgi darījumi. Tās varētu būt, piemēram, pazīmes uz aizdomīgu darījumu.

XIV.Par Vadlīniju 8.2.nodaļu

[23] Aicinām izteikt Vadlīniju 8.2.nodaļas otro rindkopu šādā redakcijā:

Ziņošanas pienākums attiecas arī uz līdzekļiem, kas rada pamatotas aizdomas, ka tie tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar terorisma finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu, bet vēl nav iesaistīti darījumā vai tā mēģinājumā. Ziņošanas pienākums attiecas arī uz tādiem gadījumiem, kad bijis pietiekams pamats konstatēt aizdomīgu darījumu, bet nepietiekamas uzmanības vai nolaidības dēļ ziņošanas pienākums nav veikts.

XV. Par Vadlīniju 8.3.nodaļu

[24] Vadlīniju 8.3.nodaļa nosaka kārtību un iemeslus, kādos Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjekts atturētos no darījuma veikšanas. LAFPA norāda, ka Patērētāju kreditētājiem un parādu piedziņas sabiedrībām ir rīki un iespējas atturēties no darījumu veikšanas, jo darījumi notiek, izmantojot sadarbības banku kontiem, kur maksājumus kontrolē attiecīgā banka. LAFPA aicina precizēt šo sadaļu, attiecinot to konkrēti uz Patērētāju kreditētājiem vai arī dzēst šo sadaļu.

XVI.Par Vadlīniju 9.2.nodaļu

[25] Patērētāju kreditētājam ir iespēja iesaldēt līdzekļus vienīgi gadījumā, ja patērētājs ir veicis aizdevuma pārmaksu. Pārbaudīt līdzekļu nodošanas trešajām personām faktu var bankas, līdz ar to aicinām Vadlīniju 9.2.nodaļas otrās rindkopas otrā teikuma pirmo punktu izsvītrot no Vadlīniju 9.2.nodaļas.

XVII. Par Vadlīniju 9.3.nodaļu

[26] Aicinām Vadlīniju 9.3.nodaļā minētās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu sankcijas – šobrīd ASV Valsts kases Ārvalstu aktīvu kontroles biroja noteiktās sankcijas, precizēt statusā, ņemot vērā, ka iepriekš minētās sankcijas nav juridiski saistošas Latvijai.

XVIII. Par Vadlīniju pielikumu Nr.1

[27] Aicinām Vadlīniju pielikuma Nr.1 tabulā pie “pakalpojumu veidu patērētājiem risku paaugstinošas pazīmes” izteikt šādā redakcijā:

1. *Kredītu izmanto vai atmaksā trešā persona netipiski lielā apmērā.*
2. *Kredīta apmaksa tiek veikta no norēķinu konta valstī, kurā nepietiekama NILLTFN uzraudzība.*

Nemot vērā, ka kredītkartes izsniegšana kā pakalpojuma veids tiek licencēts pie Finanšu un kapitāla tirgus komisijas. Kredītkartes konta naudas plūsmu vai darījumus ar kredītkartēm uzrauga maksājumu pakalpojumu sniedzējs. Patērētāju kreditētāji nesniedz šādus pakalpojumus un attiecīgi Patērētāju kreditētājiem nav iespējams uzraudzīt šāda veida darbību.

[28] Aicinām precizēt Vadlīniju pielikumā Nr.1 tabulā pie “kredītiem pret kustamas lietas ķīlu risku paaugstinošas pazīmes” pirmo punktu konkretizēt ar noteiktu summas apmēru, piemēram, netipiski lieli skaidras naudas darījumi.

[29] Lūdzam sniegt papildus skaidrojumu par Vadlīniju pielikumā Nr.1 tabulā pie “kredītiem juridiskajām personām un saimnieciskās darbības veikšanai risku paaugstinošas pazīmes” 6.punktā detalizētāk izskaidrot, kādā veidā risks tiek paaugstināts ar nosacījums, ka kredīti tiek atmaksāti vienā maksājumā vai kuriem nav noteikts regulārs norēķinu cikls.

Vispārīgi par Vadlīnijām

[30] LAFPA aicina Patērētāju tiesību aizsardzības centru, izstrādājot Vadlīnijas, atturēties no likumu un ministru kabinetu pārkopēšanas, bet pēc iespējas vairāk mēģināt pievienot Vadlīnijās praktiskos piemērus un skaidrojumus, kas izskaidro noteikto tiesību normu prasības un atspoguļo tās praktisko pielietojumu.

[31] Jautājumu un precizējumu gadījumā, lūdzam sazināties ar mums, rakstot uz e-pastu: info@lafpa.lv.

Ar cieņu,

Tīna Lūse
Valdes locekle

***DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU!**